

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Materia: Prácticas de reintegración

Departamento: Principios de conservación de bens culturais

Formación básica

Curso: 1º

2º Cuadrimestre

7 ECTS

Teórico-práctico

Andrea Fernández Arcos / Ángela López García

afarcos@edu.xunta.gal/ alg@edu.xunta.gal

Horario: 8 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Execución de tratamentos de conservación básicos nos diferentes tipos de materiais mediante prácticas sobre maquetas ou obra real. Reintegración cromática: criterios, materiais e técnicas. Reintegración estrutural: criterios, materiais e técnicas.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T6	Realizar autocrítica cara ao propio desempeño profesional e interpersonal.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de prevención, conservación e/ou restauración máis axeitado.
X6	Acadar coñecementos críticos sobre a metodoloxía, estratexias de actuación, tratamentos e emprego de materiais para a conservación e restauración
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.
X8	Desenvolver habilidades, destrezas e sensibilidades para aplicar e realizar os tratamentos de conservación e restauración
X16	Avaliar a eficacia dos tratamentos realizados.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Comprender os fundamentos teóricos e da metodoloxía do tratamento de reintegración
Definir os criterios de intervención no tratamento de reintegración aplicables a distintos tipos de bens culturais
Valorar a necesidade de levar a cabo tratamentos de reintegración tanto estrutural como cromática
Coñecer os produtos e a metodoloxía nos tratamentos de reintegración

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% da materia
Reintegración estrutural	Conceptos xerais da reintegración estrutural. Finalidade do tratamento. Criterios de intervención	50%
	Técnicas de reintegración estrutural en materiais cerámicos	
	Técnicas de reintegración estrutural en soportes de madeira	
	Técnica de reintegración estrutural en soporte de tea	
Reintegración cromática	Técnicas de reintegración estrutural en soportes de pedra.	50%
	Conceptos xerais da reintegración cromática. Finalidade do tratamento. Criterios de intervención.	
	Técnicas / métodos de reintegración cromática.	
	Aplicación da técnica a distintos materiais.	

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	20		20
Elaboración de memorias e informes sobre a práctica / estudo		31	31
Traballos prácticos tutelados	124		124
Total	144	31	175

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Elaboración de memorias e informes sobre a práctica	Traballo individual autónomo. Memoria dos traballos realizados na aula, aportando documentación e información sobre os materiais e os procesos empregados.
Traballos tutelados e prácticas na aula	Actividades de aplicación dos coñecementos e de adquisición das habilidades básicas e procedementais.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Probas escritas	Aplicación dos coñecementos adquiridos. Corrección no desenvolvemento do exercicio.	50,00 %
Prácticas	- Aplicación dos coñecementos adquiridos - Calidade do traballo realizado - Iniciativa na busca de solucións - Capacidade de análise crítico - Adquisición competencias teóricas	25,00%
Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula-taller	- Asistencia a clase - Capacidade de organización - Responsabilidade no traballo - Interese demostrado - Participación activa en debates e prácticas propostas - Asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos.	25,00%
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

Dado o carácter práctico da materia, a asistencia é necesariamente obrigatoria.

A non asistencia ás clases implicará a imposibilidade do desenvolvemento correcto da materia, repercutindo necesariamente na cualificación.

A cualificación do apartado “observación sistemática” basearase nos seguintes principios:

- Asistencia:
 - A non asistencia a 6 ou máis clases suporá unha cualificación de 0.
 - A non asistencia entre 4 e 6 clases, suporá unha cualificación de 0,5.
- Continuidade: avaliarase a presentación en tempo e forma dos exercicios propostos.
 - A presentación tardía de 3 ou máis traballos suporá unha cualificación de 0.
 - A presentación tardía de 1 ou 2 traballos suporá unha cualificación de 0,5.

A cualificación de 0 nalgún destes dous epígrafes suporá a inmediata presentación a unha proba escrita en

convocatoria ordinaria.

Avaliarase de forma continuada o progreso no proceso de aprendizaxe, incluíndo todos os resultados acadados no traballo de clase (realización de todas as prácticas, exercicios ou traballos dentro do calendario e prazos estipulados), e nos exames propostos ao longo do curso.

Nos casos de cualificacións “non presentado” ou “suspense”, na convocatoria ordinaria, proponanse:

- Unha proba escrita de valor 60% do total da cualificación final.
- Para a presentación á proba será necesario ter presentado todos os traballos e prácticas realizados durante o curso e éstas deberanse realizar durante o periodo de clases contemplado no calendario escolar (40%).

Na avaliación ordinaria, o alumnado terá que realizar a proba escrita e, unha vez superada esta, a proba práctica.

De cara á avaliación ordinaria se poderá incluír a realización de probas específicas finais, ademais das probas e procedementos indicados anteriormente.

O alumnado que non a superare a convocatoria ordinaria terá a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria. Nesta convocatoria o alumnado terá que ter presentado todos os traballos e prácticas realizados durante o curso e éstas deberanse realizar durante o periodo de clases contemplado no calendario escolar e ademais realizar unha proba escrita (de valor 70% sobre a cualificación) e, unha vez superada esta, unha proba práctica da materia.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase titorías ó alumnado durante todo o curso. As titorías poderán ser presenciais no despacho da profesora ou en sesión telemática a distancia.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- Mercado Hervás, Marina: Teoría de la reintegración cromática. En: Cuadernos de Restauración, no 5, 2004. ICCROM per Spagne 21. <http://www.colbaa.es/cuaderno09.pdf>
- Reintegración por medios transferibles:
<http://pendientedemigracion.ucm.es/BUCM/tesis/19972000/H/1/H1014601.pdf>
- Villarquide, A., La pintura sobre tela I. Historiografía, técnicas y materiales, Editorial Nerea.
- Villarquide, A., La pintura sobre tela II. Alteraciones, materiales y tratamientos de restauración, Editorial Nerea.
- Torneu Puig, Maite. Unicum. Introducción y difusión en Cataluña de la técnica de la soldadura de hilos (adhesión hilo a hilo) en el tratamiento de desgarros en pinturas sobre tela 26, abril 2011.
http://www20.gencat/docs/msi-cultura/CRBMC/pdf/Arxiu/Sistema_dadhesi%C3%B3fil_un_cas_practic_BR.pdf
- Grupo español IIC: <http://ge-iic.com/index.php>
- Tratamientos tea: <http://www.cci-icc.gc.ca/publications/notes/10-10-eng.aspx>
- Cerámica: <http://es.scribd.com/doc/78248746/Lastras-M-Analisis-masillas-relleno-reintegracion-lagunas-ceramica-2007>
- Montserrat Lastras Pérez. Investigación y análisis de las masillas de relleno para la reintegración de lagunas cerámicas arqueológicas (Tese). Universidad Politécnica de Valencia, 2007.
<http://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/11224/tesisUPV2643.pdf?sequence=1>

- AA. VV. Reposición de lagunas en cerámica arqueológica. Comparación de la escayola y un producto comercial ante ensayos de envejecimiento acelerado. Arche. Publicación del Instituto Universitario de Restauración del Patrimonio de la UPV . Núm. 2, 2007.http://www.irp.webs.upv.es/documents/arche_article_55.pdf
- Amparo Valero Ronda. Reconstrucción cromática de lagunas en piezas cerámicas mediante transferencia de impresiones digitales soportadas en papel gel (tesina). Universidad Politécnica de Valencia, 2008.<http://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/13007/Valero%20Ronda.pdf?sequence=1>
- La Virgen del Oratorio (terracota), restauración y sistema de presentación de la información: articulación de los sedimentos antrópicos de carácter histórico que concurren en la obra. http://ge-iic.com/files/IVcongreso/18_cristina_escudero3.pdf
- Il restauro pittorico. Nell'unità di metodologia. Ornella Casazza. Nardini editore.
- La reintegración en materiales paleontológicos. Criterios utilizados. Justificación y propuestas de intervención en el Museo Geominero (IGME, MADRID).
- http://ge-iic.com/files/IVcongreso/20_eleuterio_baeza3.pdf

OBSERVACIÓNS

Na plataforma didáctica Moodle deixaranse todos os materiais didácticos necesarios para a realización de todas as actividades de aprendizaxe.

A biblioteca da Escola conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia.